

zaštita okoliša

Uređuje: Vjeročka Vojvodić

Regionalni park Mura–Drava*

Zakon o zaštiti prirode Republike Hrvatske (NN 70/05, 139/08) definira devet kategorija zaštićenih prirodnih područja, redom: *strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma i spomenik parkovne arhitekture*. Republika Hrvatska trenutačno ima proglašene osam nacionalnih parkova i 11 parkova prirode, o kojima skrbe javne ustanove kojima je osnivač država. Ostalim zaštićenim prirodnim područjima upravljaju javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području pojedine županije kojima su osnivači matične županije.

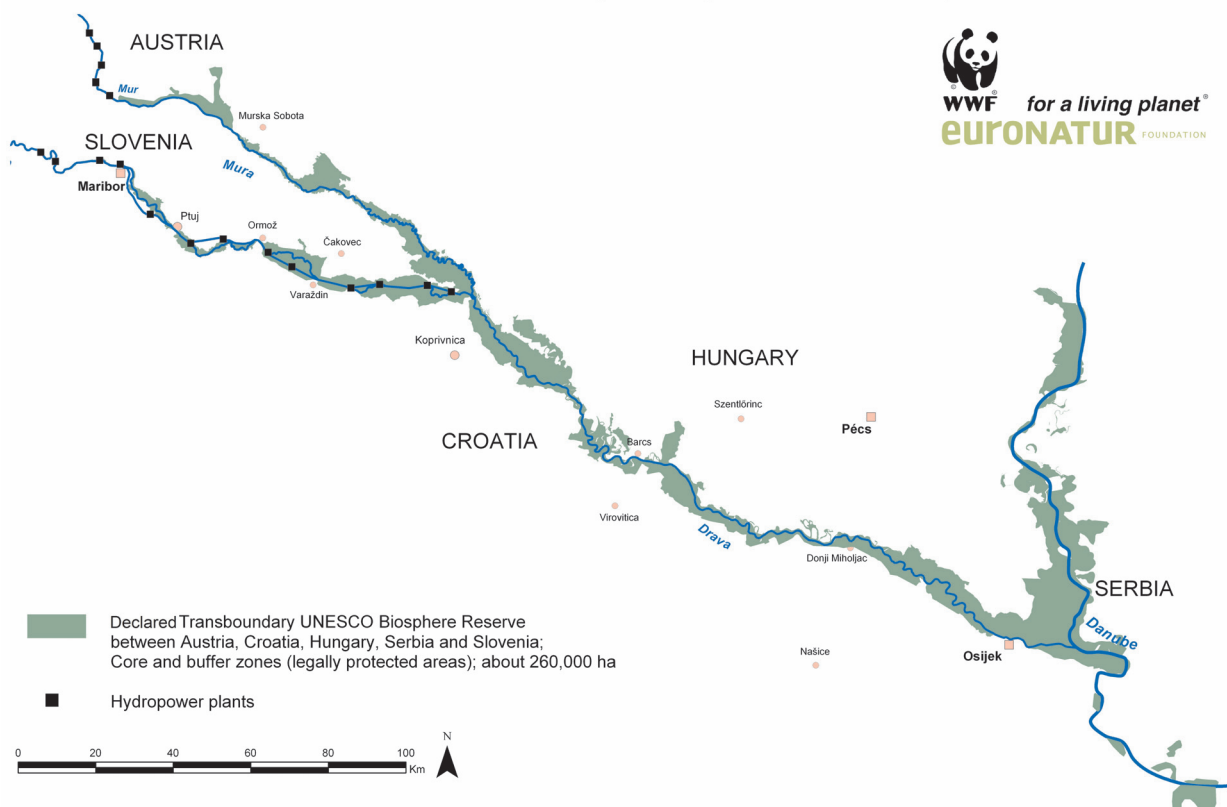
Prvi trajno zaštićeni nacionalni park u Republici Hrvatskoj su Plitvička jezera (proglašen 8. travnja 1949. godine), a u veljači 2011. godine uredbom Vlade Republike Hrvatske (NN 22/2011)¹ trajno je zaštićen i prvi regionalni park u našoj domovini: Regionalni park Mura–Drava. Taj regionalni park prostire se na po-

dručju pet hrvatskih županija (Međimurska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Virovitičko-podravska i Osječko-baranjska) kroz koje protječu rijeke Mura i Drava. Park je veličine 87 680,52 hektara, a svojom istočnom granicom nadovezuje se na Park prirode Kopački rit. Proglašenjem Regionalnog parka Mura–Drava stvoren je najveći europski koridor zaštićenih nizinskih rijeka (Mura–Drava–Dunav), koji predstavlja jedno od najznačajnijih europskih staništa flore i faune, posebno ornitofaune (ptica), koja na ovom prostoru nalazi svoje trajno stanište ili utočište prilikom sezonskih migracija.

Regionalnim parkom Mura–Drava upravlja pet županijskih javnih ustanova za zaštitu prirode, svaka na području svoje županije. Međutim, sukladno drugim hrvatskim zakonima, tim prostorom upravljaju i druga javna poduzeća i ustanove, primjerice Hrvatske vode i Hrvatske šume, pa je stoga usklađenje međusektorskih strategija i planova upravljanja jedan od najvećih izazova koji se postavlja pred institucionalnu zaštitu prirode. Tim više što drugi upravljači resursima unutar granica novoproglašenog parka imaju dulju tradiciju rada i postojanja. Iako na području tog regionalnog parka nema teške industrije ili većih onečišćivača, zaštitari prirode moraju svojim aktivnostima utjecati na promjenu određenih zastarjelih politika u upravljanju prirodnim resursima i vrijednostima. Tu se, prije svega, misli na nepotrebno reguliranje nizinskih

* Temeljeno na predavanju Siniše Goluba, održanom 30. ožujka 2011. u sklopu tribine "ZAŠTITA OKOLIŠA U HRVATSKOJ U PROCESU PRISTUPANJA EUROPSKOJ UNIJI (EU)" koju organizira Hrvatsko društvo kemijskih inženjera i tehnologa pod pokroviteljstvom CEMEX Hrvatska d. d.

Transboundary river system of the Mura, Drava and Danube

Slika 1 – Prikaz prekograničnog riječnog sustava Mura–Drava–Dunav koji se predlaže za proglašenje kao rezervat biosfere u sklopu "Man and biosphere" programa UNESCO-a (izvor: WWF)

meandrirajućih rijeka, zatim na izgradnju kamenih obaloutvrda, koje sprečavaju prirodnu dinamiku rijeke i onemogućuju opstanak određenih divljih vrsta. Osim javnih politika upravljanja prirodnim resursima, na kvalitetu i stanje prirode odnosno biološke i krajobrazne raznolikosti utječu i različiti privatni interesi koji su posebno izraženi u poljoprivredi i korištenju privatnih šuma.

Regionalni park Mura–Drava je zaštićeno prirodno područje od međunarodnog značaja. Osim što će dijelovi tog parka ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju postati dijelom europske ekološke mreže NATURA2000, pet država kroz koje protječu rijeke Mura, Drava i Dunav (Austrija, Slovenija, Hrvatska, Mađarska i Srbija) potpisalo je zajedničku deklaraciju o nominiranju tog područja prema UNESCO-u za proglašenje Rezervata biosefere Mura–Drava–Dunav u sklopu programa *Man and biosphere* (MAB).² Postupak tog proglašenja može trajati i do deset godina, čime se regionalnom parku neće nametnuti dodatna strogost u zaštiti i upravljanju, već samo pridodati zaštitni znak koji nose neka od najpoznatijih zaštićenih prirodnih područja na svijetu (u ovom trenutku njih čak 564 u 109 zemalja svijeta).³

Osim svjetske perspektive, važno je da taj međunarodni značaj Regionalnog parka Mura–Drava spozna i lokalno stanovništvo, kojima ideja institucionalne zaštite prirode te posebno riječ "rezervat" predstavljaju naznaku mogućeg ograničenja lokalnog razvoja i sukladno tome potiču bojazan da će mnoge aktivnosti na području parka u bliskoj budućnosti biti zabranjene. Svjetska iskustva u zaštiti prirode, međutim, pokazuju suprotno, odnosno dokazuju povećanje mogućnosti lokalnog održivog razvoja te stvaranje preduvjeta za ostanak mladih i visokoobrazovanih ljudi u ruralnim prostorima. Time se, osim ostalog, mogu usporiti i negativni demografski trendovi (starenje i stalno opadanje broja stanovnika) koji su relativno izraženi upravo na području pet hrvatskih županija kroz koje se proteže Regionalni park Mura–Drava.

Regionalni park Mura–Drava "najmlađe" je zaštićeno prirodno područje u Republici Hrvatskoj i područje pred kojim su višestruki izazovi u smislu upravljanja i usklađivanja različitih strategija i pogleda na isti geografski prostor. Svjetska iskustva pokazuju da zaštita prirode u određenom prostoru i vremenu uvijek u početku izaziva prijepore, pa tu fazu u zaštiti neće moći zaobići niti ovaj prvi hrvatski regionalni park. No određena pozitivna iskustva iz Europe i svijeta dokazuju i drugu stranu medalje, gdje lokalno stanovništvo uživa ekonomsku dobit i socijalnu dobrobit od činjenice zaštite prirode. Uz ulog kreativnosti i neizbježno financijsko ulaganje u procese zaštite prirode u Republici Hrvatskoj, može se očekivati da će Regionalni park Mura–Drava u nadolazećem desetljeću postati jedno od prepoznatljivijih zaštićenih prirodnih područja na razini Europe.

Literatura:

1. Uredba o o proglašenju regionalnoga parka Mura–Drava, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_02_22_471.html (30. 4. 2011.).
2. Man and the Biosphere Programme, <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/man-and-biosphere-programme/> (30. 4. 2011.).
3. Man and the Biosphere Programme, u Wikipedia, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Man_and_the_Biosphere_Programme (30. 4. 2011.).

Siniša Golub, prof.

ravnatelj Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Međimurske županije